

शंखरापुर नगरपालिका
कृषि/बाली विकास समूह, सहायक पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक कृषि पदको
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क:-१००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क:-३५

परीक्षा योजना (Proposed Examination Scheme)

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क:-१००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्या × अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन (General Awareness & Public Management)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२० प्रश्न × २ अङ्क	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)					३० प्रश्न × २ अङ्क	

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३५

पत्र /विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता (Interview)	३५		मौखिक (Oral)

शंखरापुर नगरपालिका
कृषि/बाली विकास समूह, सहायक पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक कृषि पदको
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र (Paper I) :-
सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान

भाग (Part I) :
सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन
(General Awareness and Public Management)

खण्ड (Section - A) : (१० प्रश्न× २ अङ्क = २० अङ्क)

1. सामान्य ज्ञान (General Awareness)

- 1.1 नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू
- 1.2 नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.3 नेपालको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.4 जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- 1.5 मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू
- 1.6 जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.7 नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
- 1.8 संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.9 क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
- 1.10 राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

खण्ड (Section - B) : (१० प्रश्न× २ अङ्क = २० अङ्क)

2. सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)

- 2.1 कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
 - 2.1.1 कार्यालय (Office) : परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
 - 2.1.2 सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरू
 - 2.1.3 कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
 - 2.1.4 कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
 - 2.1.5 कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) : पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), फाइलिङ (Filing), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
 - 2.1.6 अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
- 2.2 निजामती सेवा ऐन र नियमावलीमा भएका देहायका व्यवस्थाहरू
 - 2.2.1 निजामती सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू
 - 2.2.2 कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, विदा, विभागीय सजाय र अवकाश
 - 2.2.3 कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण, नैतिक दायित्व र कर्तव्यहरू
- 2.3 संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय सम्बन्धी जानकारी
- 2.4 संवैधानिक निकाय सम्बन्धी जानकारी
- 2.5 सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी

शंखरापुर नगरपालिका
कृषि/बाली विकास समूह, सहायक पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक कृषि पदको
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 2.6 सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरू
- 2.7 मानव अधिकार, सुशासन र सूचनाको हक सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.8 सार्वजनिक बडापत्र (Public Charter)
- 2.9 व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- 2.10 मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values), नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन

भाग (Part II) :-

सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - Knowledge)

(३० प्रश्न× २ अङ्क = ६० अङ्क)

१. कृषि सम्बन्धी

- १.१ राष्ट्रिय कृषि नीति
- १.२ चालू योजनामा कृषि क्षेत्रको प्राथमिकता, लक्ष्य र उद्देश्य
- १.३ कृषि विकास रणनीति २०१५-२०३५ र यसका विशेषताहरू
- १.४ वर्तमान कृषि विभागको संरचना र अन्तरगतका निकायहरू
- १.५ नेपालका प्रमुख बालीहरू तथा तिनको उत्पादन अवस्था
- १.६ उत्पादन वृद्धिको लागि अपनाइने उत्पादन र उत्पादनोपरान्त (Post-harvest) प्रविधि
- १.७ प्राङ्गारिक कृषि र असल कृषि अभ्यास
- १.८ कृषिविकासका लागि सञ्चार कार्यक्रमको आवश्यकता एवं विकसित नयाँ प्रविधिहरू
- १.९ कृषि क्षेत्रमा जोखिम व्यवस्थापन तथा बाली बीमा सम्बन्धी व्यवस्था
- १.१० कृषि आधुनिकीकरण तथा व्यवसायीकरणवारे सामान्य जानकारी

२. बागवानी

- २.१ प्रमुख फलफूल बालीहरू (आँप, लिची, केरा, भूईँकटहर, अम्बा, सुन्तला, स्याउ, किवी) को खेती गर्ने उन्नत तरिका
- २.२ फलफूल, तरकारी तथा अलैंची बालीको नर्सरी स्थापना तथा व्यवस्थापन
- २.३ प्रमुख तरकारी बालीहरू (काउली समूह, जरे समूह, फल समूह, फर्सी समूह, सागपात समूह) को उन्नत खेती प्रविधि
- २.४ नेपालमा बागवानीजन्य बालीहरू (फलफूल, तरकारी, आलु तथा मसला) को प्रचलित जातहरू
- २.५ बेमौसमी तरकारी खेती प्रविधि
- २.६ नेपालमा मसलाबाली (अलैंची, अदुवा, बेसार, प्याज र लसुन) उन्नतखेती प्रविधि
- २.७ बाली उत्पादन उपरान्तका क्षतिहरू र न्यूनीकरणका उपायहरू (उत्पादन लिने उचित समय, फलफूल पकाउने, भण्डारण, सफाई, छनौट, क्युरिङ्ग, ग्रेडिङ्ग, मैन लगाउने, उपचार, कोल्ड चेन)

३. कृषि प्रसार

- ३.१ कृषि प्रसार कार्यकर्ता र निजमा हुनुपर्ने गुणहरू
- ३.२ नेपालमा सञ्चालन भएका विभिन्न कृषि प्रसार पद्धतिहरू
- ३.३ कृषक समूह गठन प्रकृया एवं प्रभावकारी परिचालन, कृषक समूह मार्फत कृषि प्रसार कार्य सञ्चालन
- ३.४ Innovation, Diffusion and Adopters Categories
- ३.५ कृषि सञ्चार र प्रविधि प्रसारणमा श्रव्यदृश्य सामग्री, मोबाइल एप्लिकेशन र किसान कल सेन्टर

शंखरापुर नगरपालिका
कृषि/बाली विकास समूह, सहायक पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक कृषि पदको
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

४. बाली विज्ञान

- ४.१ धान, मकै, गहुँ, कोदो, उखु, जुट, भटमास, मास, मुसुरो र तोरी बालीहरूको उन्नत खेती प्रविधि
- ४.२ नेपालको हावापानी अनुसार हालसालै सिफारिश गरिएका बालीहरू (धान, मकै, गहुँ, कोदो, उखु, जुट, भटमास, मुसुरो, तोरी) को जात र तिनीहरूको पाक्ने अवधि, सरदर उत्पादन क्षमता, सिफारिश क्षेत्र र मुख्य विशेषताहरू
- ४.३ बीउको परिभाषा, प्रमाणिकरण तथा यथार्थ संकेतपत्र पद्धति अनुसार बीउका पुस्ताहरूको नाम एवं पुस्ता जनाउने द्यागको रंग
- ४.४ असल बीउका गुणहरू, बीउको गुणस्तर कायम राख्न अपनाउनु पर्ने विधिहरू

५. बाली संरक्षण

- ५.१ नेपालका प्रमुख खाद्यान्न, नगदे, तरकारी एवं फलफूल बालीका प्रमुख रोग, किरा, मुसा एवं भारपातको नाम, पहिचान, नोक्सानी, लक्षण एवं रोकथाम प्रविधि
- ५.२ एकीकृत शत्रुजीव व्यवस्थापन (Integrated Pest Management) को महत्व र तरिकाहरू
- ५.३ रोग, किरा एवं भारपात तथा यिनको प्राकृतिक शत्रुहरू (मित्रजीव) को सर्वेक्षण र Surveillance विधि
- ५.४ मौरी पालन, रेशम किरा पालन तथा किम्वु खेतीको उन्नत प्रविधि
- ५.५ नेपालमा खेती गरिएका च्याउका प्रजाती र कन्ये, सिताके तथा गोब्रे च्याउ खेती प्रविधि
- ५.६ नेपालमा प्रतिबन्ध गरिएका विषादीहरू, विषादीको सुरक्षित प्रयोग र विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण (RBPR)
- ५.७ बाली उपचार शिविर (Plant Clinic) को महत्व र संचालन विधि

६. कृषि अर्थशास्त्र

- ६.१ माग तथा आपूर्तिको परिचय र नियम
- ६.२ बालि पात्रो तथा बजारमुखी कृषि उत्पादन योजनाको अवधारणा
- ६.३ उत्पादन लागतको परिचय र तुलनात्मक लाभका बालीहरूको पहिचानमा यसको भूमिका
- ६.४ प्राथमिक तथ्यांक (Primary data) र सहायक तथ्यांक (Secondary data) को परिचय तथा श्रोतहरू एवं तथ्यांक संकलन गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू
- ६.५ कृषिवस्तुमा मूल्य अभिवृद्धि श्रृंखला विकासको परिचय तथा महत्व

७. माटो व्यवस्थापन

- ७.१ माटोका गुणहरू
 - ७.१.१ भौतिक गुण - बनोट, बुनोट संरचना, घनत्व, रंग, चिस्यान
 - ७.१.२ रसायनिक गुण - माटोको प्रतिक्रिया, प्रांगारिक पदार्थ, कार्बन, नाइट्रोजन अनुपात
 - ७.१.३ जैविक गुण - राईजोबियम र एजोटोव्याक्टर
- ७.२ बिरुवालाई आवश्यक निम्न खाद्यतत्वहरूको काम र यिनको कमी हुँदा देखिने लक्षण र रोकथामका उपायहरू
 - ७.२.१ मुख्यतत्वहरू - नाइट्रोजन, फस्फोरस र पोटास
 - ७.२.२ सहायक तत्वहरू - क्याल्सियम, म्याग्नेसियम र गन्धक
 - ७.२.३ सूक्ष्मतत्वहरू - फलाम, तामा, जस्ता, म्याग्नेज, मोलिब्डेनम, सुहाग (बोरोन) र क्लोरिन
- ७.३ मल र मलखाद
 - ७.३.१ प्रांगारिक मलहरू (कम्पोस्ट मल, गोठेमल, भर्मिकम्पोस्ट, सूक्ष्म जैविक मल, कुखुराको मल, हरियो मल, बायोग्याँस लेदोको मल)
 - ७.३.२ रसायनिक मलहरू (नाइट्रोजनयुक्त, फस्फोरसयुक्त, पोटासयुक्त, मिश्रित र यौगिक, सहायक खाद्यतत्वयुक्त, सूक्ष्मतत्वयुक्त)

शंखरापुर नगरपालिका
कृषि/बाली विकास समूह, सहायक पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक कृषि पदको
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

७.४ माटो जाँच सेवा

७.४.१ माटोको नमूना लिने तरिका: किन, कहिले र कसरी

७.४.२ Soil Kit box बारे जानकारी

७.५ भू-क्षय (Soil Erosion) र यसको कारण तथा प्रकार

प्रथम पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिने छ ।

प्रथम पत्र (वस्तुगत)					
भाग	खण्ड	विषयबस्तु	परीक्षा प्रणाली	अङ्कभार	प्रश्न संख्या × अङ्क
I	(A)	सामान्य ज्ञान (General Awareness)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२०	१० प्रश्न × २ अङ्क = २०
	(B)	सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)		२०	१० प्रश्न × २ अङ्क = २०
II	-	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based -knowledge)		६०	३० प्रश्न × २ अङ्क = ६०